

Hoe Wouter van Benthem de executie aan de IJsselkade overleefde en van de schrik naar Engeland emigreerde

De IJsselkade, voor de oorlog. Aan de linkerkant de kade waar de executie plaatsvond

Op 31 maart 1945 worden op de IJsselkade ter hoogte van de Marspoortstraat tien mannen, op bevel van [Ludwig Heinemann](#), het 'beest van Zutphen', door de SS gefusilleerd en in de IJssel gegooid...

Eén man, Wouter van Benthem, marechaussee, overleeft de schietpartij maar houdt zich dood. Zijn geluk is dat de kogel afketst op een knoop van zijn jas. Wouter merkt dat zijn laarsen door de Moffen zijn gestolen. Het geluk is dat het hem helpt makkelijker weg te zwemmen en zichzelf in veiligheid te brengen.

Hij ziet kans om aan wal te komen en in het aarde donker naar een pand in de binnenstad te lopen waarvan hij de bewoner kent. In de "De Koerier" van april 1946 vertelt deze bewoner van dat pand hoe Wouter van Benthem het overleefde.

Alles blijft stil...

Wouter zwemt nog even rond om te kijken wat er van zijn kameraden geworden is, maar alles blijft stil.... Hij zwemt naar de kant klimt de trappen op en staat weer op de IJsselkade. Druipnat begeeft hij zich in de richting van het Stationsplein.

Daar komt een Duitse vrachtauto langs die bij hem stopt en waar de chauffeur hem de weg vraagt naar Apeldoorn. Hij weet zich uit de koplampen te houden en wijst hem de brug over. Gelukkig dat de chauffeur haast heeft, blijkbaar op eigen veiligheid bedacht. Dwalend door de ruïnes van de Rozengracht weet hij de woning te bereiken.

‘In godsnaam, doe open’

“Op 31 maart 1945, ’s nachts half twaalf. Er wordt gebeld, aanhoudend gebeld. Met schrik word ik wakker en denk aan mijn twee ondergedoken zoons, zouden zij het zijn of komen Moffen onze nachtrust verstoren?

Vlug schiet ik enkele kledingstukken aan, grijp een zaklantaarn en ga naar beneden. Aan de deur is iemand die angstig wanhopig roept: ‘doe toch open, in godsnaam doe open!! Vlug toch, vlug toch, gauw, gauw’.

Wie ben je dan? ‘Wouter u weet wel, van boer Heijink uit Gorssel’. Ja, nu hoor ik dat hij het is. ‘Doe de deur open’. Dan waggelt iemand naar binnen. Nooit zal ik die doodsangst vergeten die spreekt uit zijn ogen, uit zijn gehele wezen.

‘Heb een schot in mijn rug’

Druipnat met de handen in de hoogte valt hij mij in de armen... ‘Gauw, doe het licht weg, ben gewond, de Moffen hebben me aangeschoten misschien zijn ze me nagegaan, red me toch, help me toch, heb een schot in mijn rug’.

Ik breng hem naar de kamer. Daar zit of juist daar ligt hij in een grote stoel meer dood dan levend. Ik vrees dat hij in die stoel zal sterven... ’t Is middernacht. Niemand mag de straat op. (spertijd)

Op zoek naar een dokter

Ik wek mijn vrouw en dochter. Hier moet dokters hulp komen. Zij gaan er op uit eerst naar de dichtst bijwonende geneesheer, geen gehoor. Dan naar onze huisdokter. Hij is weggeroepen voor een bevalling. Na nog enige pogingen komen zij onverrichter zake thuis.

Intussen heb ik Wouter zo goed mogelijk geholpen en hem gerustgesteld dat hij nu veilig is en dat wij hem zouden verzorgen. Hij is inderdaad wat kalmer geworden. Maar zonder hulp van een medicus zien wij de toestand donker in.

Nogmaals gaan mijn vrouw en dochter er op uit. Inmiddels is het half twee geworden. Op straat worden zij door Duitsers aangehouden maar zij

redden zich er uit. Zij gaan naar het passantenhuis in de Waterstraat en vragen op de man af of hier hulp is te krijgen voor een gewonde.

Dokter Smith van de Markt

't Blijken goede Nederlanders te zijn. Zij bellen dokter Smith op de Markt (H. J. Smith, apotheker, Houtmarkt 79) op en krijgen gehoor. Hij is dadelijk bereid om te komen en is binnen tien minuten bij ons thuis. Alle hulde en dank voor diens prestaties in deze bange uren!

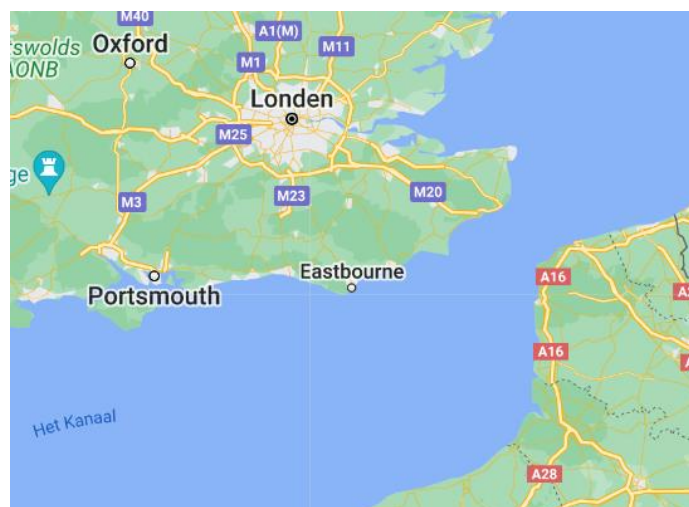
Hij onderzoekt Wouter en constateert een schotwond in zijn zijde, alleen een vleeswond, de kogel wipt hij er uit... Wij overleggen wat ons te doen staat want wij zijn beiden zwaar in overtreding. Het optimisme van de dokter dat de Bevrijding voor de deur staat doet ons beslissen Wouter bij ons thuis op te nemen en te verzorgen. De dokter voorziet geen zware longontsteking.

De wond geneest prachtig

De volgende morgen ben ik vroeg op zijn kamer en zowaar onze patiënt is vrij van koorts en heeft zelfs een paar uur geslapen. Dank zij zijn goede conditie hopen wij dat hij het redden zal. Na twee dagen volkomen rust en een goede verzorging, geneest de wond prachtig en kan hij het bed verlaten. Een week later worden wij bevrijd en kan Wouter zich weer vrij bewegen."

In zijn boek '[De Tien van Zutphen](#)', over de executie, vertelt de auteur Tim van Veelen, op de vraag waar Wouter van Benthem nu is:

"Die man is van de aardbodem verdwenen. Hij is naar het Zuid Engelse Eastbourne gevlucht."

Gevlucht?

“Ja, die man was natuurlijk volledig getraumatiseerd. In 1946 heeft hij

nog getuigt tegen Heinemann en daarna is hij naar Eastbourne vertrokken. Ik heb daar naar hem gezocht. In overlijdensregisters, kiesregisters, gemeentearchief, de bibliotheek van Eastbourne, maar tevergeefs. Eastborne is een rustgevende stad. Ik vond het wel bij hem passen."

Bron: o.a. Kijk op Zutphen, Tim van Veelen, etc.